

Critica Socratică a Uniunii Scriitorilor din România

Episodul 5. Mecanismul puterii în literatură

Un dialog între Calliope, Thalia și Cititor despre scriitorul fără operă și gloria fără cauză.

Cititorul: Calliope, Thalia, am vorbit despre bani, despre tăceri, despre critici și cititori. Dar după toate acestea, rămâne o întrebare care mă macină: cine duce înainte, de fapt, literatura română? Nu mai pare o artă, ci o formă de guvernare. Uniunea e un fel de minister, revistele sunt direcții subordonate, criticii... purtători de cuvânt. Iar scriitorul adevărat, cel care ar trebui să scrie, pare cel mai puțin important dintre toți.

Calliope: Așa este, cititorule. Literatura română nu mai este un organism viu, ci o birocrație a inspirației cu „permisiune de sus”. Are registre, comisii, avize și pensii. În locul fermentului creator, s-a instalat protocolul – un fel de Consiliu Superior al Cuvântului, unde se aprobă ce poate fi considerat literatură. Iar cine nu intră în sistem e tratat ca un dizident, ba chiar eretic fiind executat prin ignorare totală.

Cititorul: Dar pe mine nu m-a întrebat nimeni niciodată nimic! Eu, cel pentru care s-ar zice că se scrie, n-am niciun cuvânt de spus în acest Consiliu Superior al Cuvântului. Nici măcar dreptul de a întreba de ce o carte e bună și alta nu. Mi se oferă liste, premii, clasamente, toate livrate ca adevăruri finale. Nu-mi amintesc să fi semnat vreun contract de cesiune a gustului propriu. Niciun cititor nu a făcut-o. Totuși, ni se cere să credem și să aplaudăm.

Thalia: Asta e finețea amară a mecanismului, dragul meu: puterea culturală funcționează exact ca o monarhie luminată – îți spune ce e pentru tine, dar decide fără tine. Cititorul e invocat doar ca decor. Se proclamă „interesul public”, dar de fapt publicul e o fantomă deservită în absență.

Calliope: Așa s-a născut o oligarhie culturală, unde valoarea nu se descoperă, ci se repartizează.

Cititorul: Atunci spune-mi, Calliope – tu, care știi ce e forța cuvântului – de ce nu-l mai folosesc scriitorii? De ce nu scriu despre minciuna asta? Și tu, Thalia, spune-mi de ce rîd doar în cercuri închise, în ironii sterile, în loc să rîdă pe față de sistem? Unde s-a pierdut curajul lor? Or poate că eu, cititorul, văd totul fundamental greșit. Poate că Uniunea, la urma urmelor, are dreptate și face lucrurile bine.

Calliope: Poate că nu le mai ajunge aerul, cititorule.

Thalia: Iar râsul, dragul meu, s-a domesticit.

Cititorul: Adică nu e nimic nici grav, nici intenționat, nici meschin, nici partizan, ci doar o mediocră filozofie „să nu ne deranjăm între noi”?

Calliope: Ai fi surprins, cititorule? O filozofie a confortului mutual, în care tăcerea e semn de civilizație, iar conformismul, dovadă de echilibru. Nimeni nu vrea scandal, doar liniște și statut.

Cititorul: Nu vreau să cred.

Thalia: Și, culmea ironiei, cititorule, tocmai asta e tragedia literaturii române: nu conspirația, ci confortul. Nu trădarea fățișă, ci complicitatea. Puterea nu mai are nevoie să cenzureze, când scriitorii se autocenzurează cu grație.

Cititorul: Nu vreau să cred.

Thalia: Cârcoțășule!

Calliope: Ha-ha, ereticule! Ți se pare prea simplu, cititorule? Prea banal să accepți că explicațiile mecanismelor puterii sunt mereu simple: tăcerea, recompensa, indiferența.

Thalia: Iar sub ele, literatura continuă, fără aer proaspăt. O vreme...

Cititorul: Atunci, ce mai rămâne de făcut?

Calliope: Să nu obosești să întrebi.

Thalia: Și să râzi, când toți aplaudă.

Cititorul: Și dacă nimeni nu aude?

Calliope: Atunci, dragul meu, râsul tău va fi prima pagină a unei noi literaturi. Acesta e adevăratul mecanism al puterii în literatură.

Va urma!

ROC/09.11.2025